



บทที่ 1

บทนำ

ในปัจจุบัน ร้านจำหน่ายปลีกมีวันจะทวีความสำคัญมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของประชากร การเปลี่ยนแปลงในส่วนของรายได้ พื้นฐานการศึกษา การเพิ่มขึ้นของจำนวนรถยนต์ การคมนาคมที่สะดวก เท่ากับเป็นการเพิ่มความสำคัญของกิจการร้านจำหน่ายปลีกให้มากขึ้นยิ่งขึ้น สินค้าที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันทั้งหมดของประชาชนทุกคน ต้องผ่านร้านจำหน่ายปลีก แต่โดยทั่วไปการประกอบอาชีพการค้าในประเทศ ทั้งในด้านการค้าส่ง คำปลีก รวมทั้งการค้าต่างประเทศ ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยคนต่างชาติด ความมั่นใจของคนไทยในการประกอบอาชีพการค้า ยังมีไม่มากเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาชีพหลักของคนไทยคือ อาชีพทำการเกษตรและรับราชการ รวมทั้งขีดความสามารถในการทำการค้าของคนไทย และเงินทุนดำเนินการอยู่ในวงจำกัด

รัฐบาลทุกสมัยได้มองเห็นถึงความจำเป็นและพยายามหาวิธีการที่จะลดอิทธิพลในทางการค้าและเศรษฐกิจของคนต่างชาติน้อยลง โดยกำหนดหลักเกณฑ์การประกอบอาชีพการค้าและวิชาชีพของคนต่างด้าว ด้วยการส่งงานอาชีพบางประเภทไว้ให้คนไทย และห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจบางประเภทที่กำหนดไว้<sup>1/</sup> และหาทางสนับสนุนคนไทยให้หันมาประกอบอาชีพการค้าให้มากขึ้น รัฐบาลจึงได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือคนไทยที่จะประสงค์ทำการค้า โดยรับเอาร้านจำหน่ายปลีกที่เป็นของคนไทยเข้ามาเป็น " ร้านค้าในความส่งเสริมของกรมการค้าภายใน"

อนึ่ง ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะตกต่ำ เนื่องจากวิกฤติการณ์น้ำมัน ทำให้ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้บริโภคที่มีรายได้น้อย รัฐบาลมีนโยบายที่จะบรรเทาความเดือดร้อน โดยเฉพาะนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ จะให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเป็นพิเศษ และจัดให้มีสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพจำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไปอย่างสมบูรณ์ และในราคาที่เหมาะสมกับภาวะแห่งรายได้ในแต่ละช่วง ซึ่งวิธี

1. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281 เรื่องพดศกิกายน พ.ศ. 2515

ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 90 ตอนที่ 24 พ.ศ. 2516

หนึ่งในการแก้ไขปัญหาคือให้ร้านค้าในความส่งเสริมของกรมการค้าภายในมีบทบาทในการรักษาระดับราคาสินค้าของประเทศ

### ขอบเขตของการศึกษา

ธุรกิจในความส่งเสริมของกรมการค้าภายใน แบ่งออกเป็น 7 ประเภทคือ

1. ร้านค้าย่อย
2. ร้านค้าย่อยมาตรฐาน
3. ร้านจำหน่ายสินค้าราคายุติธรรม
4. ร้านค้าสหกรณ์
5. ร้านค้าสวัสดิการ
6. ตลาดสดราคายุติธรรม
7. บริษัทสงฆ์

วิทยานิพนธ์นี้จะมุ่งศึกษาเน้นหนักใน 3 ประเภทแรก คือ ร้านค้าย่อย ร้านค้าย่อยมาตรฐาน ร้านจำหน่ายสินค้าราคายุติธรรม ซึ่งสามประเภทนี้เป็นร้านค้าในความส่งเสริมของกรมการค้าภายในที่มีเป็นจำนวนมาก และมีความสำคัญที่ช่วยให้กรมการค้าภายในรักษาระดับราคาสินค้า โดยการลดขั้นตอนการตลาดที่ซับซ้อน โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การครองชีพ

การศึกษาร้านค้าในความส่งเสริม แบ่งออกเป็น

1. การศึกษาร้านค้าที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ
2. การศึกษาร้านค้าที่อยู่ในเขตต่างจังหวัด ซึ่งมีบริษัทสงฆ์เป็นศูนย์กลางในการจัดส่ง

สินค้าให้กับร้านค้าในต่างจังหวัด

วัตถุประสงค์ในการศึกษา มีดังนี้

1. ศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งร้านค้าในความส่งเสริมของกรมการค้าภายใน
2. ศึกษาถึงวิธีการบริหารงานของกรมการค้าภายใน ในการสนับสนุนร้านค้าในความ

ส่งเสริมของกรมการค้าภายใน

3. ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารงานร้านค้าในความ

ส่งเสริมของกรมการค้าภายใน

4. เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารงานร้านค้า  
ในความส่งเสริมของกรมการค้าภายใน

#### ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงวิธีการบริหารงานของกรมการค้าภายใน เกี่ยวกับการสนับสนุนร้านค้า  
ในความส่งเสริมของกรมการค้าภายใน
2. ทำให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารงาน  
ร้านค้า
3. ช่วยเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหามาให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

#### สมมติฐานของการวิจัย

1. ร้านค้าในความส่งเสริมของกรมการค้าภายในไม่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้บริโภค  
มีรายได้น้อยเท่าที่ควร
2. การบริหารงานของกรมการค้าภายในในด้านกำกับการสนับสนุนการบริหารงานร้านค้า  
ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน เพราะขาดบุคลากรประจำ และร้านค้าในความส่งเสริม  
ของกรมการค้าภายในมีจำนวนมาก
3. ร้านค้าในความส่งเสริมของกรมการค้าภายในประสบปัญหาการแข่งขันกับร้านค้า  
ทั่วไปในด้านบริการ การสร้างร้านค้า และสินค้าที่มีจำนวนน้อยกว่า

#### วิธีการศึกษา

วิธีการดำเนินการค้นคว้าและวิจัยของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจาก  
แหล่งต่าง ๆ คือ

##### 1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ก. การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์ได้ทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่  
เกี่ยวข้องและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกองส่งเสริมธุรกิจกรมการค้าภายใน

ข. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ได้ร่วมกันเขียนแบบสอบถามกับ  
ข้าราชการกองส่งเสริมธุรกิจ และได้ใช้แบบสอบถามที่ออกในนามกรมการค้าภายใน เพื่อความ  
สะดวกแก่เจ้าของกิจการในการตอบแบบสอบถามเพียงครั้งเดียว

ลักษณะของแบบสอบถาม คำถามในแบบสอบถามมีลักษณะของคำถามอยู่ 3 ประเภทด้วยกัน  $\frac{1}{}$  คือ

1) กำหนดคำตอบไว้โดยเรียบร้อย และคำตอบที่กำหนดไว้ดีเป็นคำถามที่แน่นอน (Dichotomous)

2) กำหนดคำตอบไว้เรียบร้อย และคำตอบที่กำหนดไว้มีมากกว่า 2 คำตอบ หรือให้เลือกตอบจากรายการที่กำหนดไว้ (Multiple choices or check list)

3) ไม่ได้กำหนดคำตอบไว้ให้ตอบโดยอิสระ หรือเรียกว่า ปลายเปิด (Free answers หรือ open-end questions) คำถามลักษณะนี้จะเว้นที่ว่างให้อย่างเพียงพอ เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงทัศนคติของตนโดยอิสระ

## 2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

ด้วยการค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารต่าง ๆ เป็นการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงจากเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ เช่น เอกสารของกรมการค้าภายใน หนังสือพิมพ์ วารสาร ตำรา หนังสือ บทความและเอกสารอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์แก่การวิจัยจะได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

## วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าและวิจัย ผู้ทำการวิจัยได้ทำการวิจัยร่วมกับ กรมการค้าภายใน ซึ่งได้ส่งแบบสอบถามให้กับประชากร (Population) ทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็น

1. ประชากรที่เป็นร้านค้าย่อยในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ประชากรที่เป็นร้านค้าย่อยในเขตภูมิภาค
3. ประชากรที่เป็นร้านค้าย่อยมาตรฐานในเขตกรุงเทพมหานคร
4. ประชากรที่เป็นร้านค้าย่อยมาตรฐานในเขตภูมิภาค
5. ประชากรที่เป็นร้านค้าผู้ดีธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร
6. ประชากรที่เป็นร้านค้าผู้ดีธรรมในเขตภูมิภาค

ผู้ทำการวิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กับประชากรโดยตุลาการรายชื่อของประชากรที่มีอยู่

โดยบางประชากรที่อาจจะยกเด็กทารกเป็นร้านค้าในความส่งเสริมของกรมการค้าภายใน จึงทำให้มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามน้อยมาก (ตาราง 1,2,3,4,5,6) จำนวนผู้ที่ไม่ตอบแบบสอบถามนี้เป็นจำนวนผู้ไม่ตอบแบบสอบถามจริง ๆ กับจำนวนที่ถูกส่งกลับคืนเนื่องจากไม่มีผู้รับตามคำนำของจดหมาย

การรวบรวมข้อมูล ผู้ทำการวิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการแจกใบและคิดเปอร์เซ็นต์



ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อเขต	จำนวนแบบ สอบถาม	จำนวนผู้ตอบ		จำนวนผู้ไม่ตอบ	
		ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
1. พระนคร	36	18	50.00	18	50.00
2. ปทุมวัน	24	23	95.83	1	4.17
3. ป้อมปราบฯ	16	9	56.25	7	43.75
4. สัมพันธวงศ์	5	5	100.00	-	-
5. ยานนาวา	87	50	57.47	37	42.53
6. ดุสิต	86	36	41.86	50	58.14
7. พญาไท	53	20	37.74	33	62.26
8. หัวขวาง	61	32	52.46	29	47.54
9. บางกะปิ	114	55	48.25	59	51.75
10. บางเขน	99	38	38.38	61	61.62
11. ฝั่งบุรี	15	10	66.67	5	33.33
12. หนองจอก	15	9	60.00	6	40.00
13. ลาดกระบัง	30	16	53.33	14	46.67
14. พระโขนง	140	66	47.14	74	52.86
15. คลองสาน	42	16	38.10	26	61.90
16. บางกอกใหญ่	44	18	43.18	25	56.82
17. บางกอกน้อย	111	57	51.35	54	48.65
18. บางขุนเทียน	82	37	45.12	45	54.88
19. ราชบุรีพระ	69	29	42.03	40	57.97
20. หนองแขม	43	21	48.83	22	51.17
21. ภาษีเจริญ	126	74	58.83	52	41.27
22. บางรัก	15	4	26.67	11	73.33
23. ดลิ่งชัน	71	41	57.75	30	42.25
24. ธนบุรี	61	22	36.07	39	63.07
รวม	1,445	707	48.93	738	51.07

ตารางที่ 2 ตารางแสดงจำนวนร้านค้าย่อยในเขตภูมิภาคที่ตอบแบบสอบถาม

เขต	จำนวนแบบ สอบถาม	จำนวนผู้ตอบ		จำนวนผู้ไม่ตอบ	
		ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
1. เขต 1	169	82	48.52	87	51.48
2. เขต 2	186	79	42.47	107	57.53
3. เขต 3	53	8	15.09	45	84.91
4. เขต 4	85	15	17.65	70	82.35
5. เขต 5	63	16	25.40	47	74.60
6. เขต 6	9	3	33.33	6	66.67
7. เขต 7	45	24	53.33	21	46.67
8. เขต 8	5	2	40.00	3	60.00
9. เขต 8	-	-	-	-	-
รวม	615	229	37.24	386	62.76

หมายเหตุ. เขตในแต่ละเขตของภูมิภาคแบ่งออกเป็น

1. เขต 1 มี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี ปทุมธานี อ่างทอง ลพบุรี นนทบุรี
2. เขต 2 มี จังหวัดชลบุรี นครนายก ปราจีนบุรี ฉันทบุรี สมุทรปราการ
3. เขต 3 มี จังหวัดยโสธร ร้อยเอ็ด จุฬาราชธานี
4. เขต 4 มี จังหวัดอุดรธานี หนองคาย ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม สกลนคร
5. เขต 5 มี จังหวัด เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน แพร่
6. เขต 6 มี จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย
7. เขต 7 มี จังหวัดราชบุรี นครปฐม กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์  
สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร
8. เขต 8 มี จังหวัด สุราษฎร์ธานี ชุมพร
9. เขต 9 มี จังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส พัทลุง ตรัง สตูล

ตารางที่ 3 ตารางแสดงจำนวนร้านค้าย่อยมาตรฐานในเขตกรุงเทพมหานครที่ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวนแบบ สอบถาม	จำนวนผู้ตอบ		จำนวนผู้ไม่ตอบ	
		ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
เขตทั้งหมด	55	31	56.36	24	43.64

หมายเหตุ จำนวนร้านค้าย่อยมาตรฐานในเขตกรุงเทพมหานครน้อย จึงไม่มีการแบ่งเขต

ตารางที่ 4 ตารางแสดงจำนวนร้านค้าย่อยมาตรฐานในเขตภูมิภาคที่ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวนแบบ สอบถาม	จำนวนผู้ตอบ		จำนวนผู้ไม่ตอบ	
		ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
เขตทั้งหมด	15	10	66.67	5	33.33

หมายเหตุ จำนวนร้านค้าย่อยมาตรฐานในเขตภูมิภาคน้อย จึงไม่มีการแบ่งเขต

ตารางที่ 5 ตารางแสดงจำนวนร้านค้ายุติธรรมในเขตกรุงเทพมหานครที่ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวนแบบ สอบถาม	จำนวนผู้ตอบ		จำนวนผู้ไม่ตอบ	
		ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
เขตทั้งหมด	91	59	64.82	32	35.18

หมายเหตุ จำนวนร้านค้ายุติธรรมในเขตกรุงเทพมหานครน้อย จึงไม่มีการแบ่งเขต



ตารางที่ 6 ตารางแสดงจำนวนร้านค้าผู้ให้บริการในเขตภูมิภาคที่ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวนแบบ สอบถาม	จำนวนผู้ตอบ		จำนวนผู้ไม่ตอบ	
		ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
1. เขต 1	33	7	21.22	7	21.22
2. เขต 2	25	25	100.00	-	-
3. เขต 3	15	7	46.67	8	53.33
4. เขต 4	17	8	47.06	9	52.94
5. เขต 5	17	8	47.06	9	52.94
6. เขต 6	16	11	68.75	5	31.25
7. เขต 7	24	15	62.50	9	37.50
8. เขต 8	17	13	76.47	4	23.53
9. เขต 9	18	13	72.22	5	27.78
รวม	182	126	69.23	56	30.77

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย